

ОСОБИСТІСТЬ СТУДЕНТА В СИСТЕМІ НОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ САМОСТІЙНОЮ НАВЧАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Певна проблема реформ вищої школи проявляється в тому, що ніби й відомі орієнтири її модернізації, зокрема в бік європейських стандартів, проте найбільш комфортним станом функціонування ВНЗ для їх адміністрації, викладачів і студентів є саме поточний, не зважаючи на його об'єктивну недосконалість. Сутність проблеми, на нашу думку, полягає в тому, що суб'єкти навчального процесу ще не готові до модернізації галузі вищої освіти та спроможні багато в чому працювати саме в традиційних умовах. Прикладом такої неготовності є ситуація в управлінні самостійною навчальною діяльністю (далі – СНД) майбутніх юристів, де умови функціонування студента, утворені ректоратом, деканатом і кафедрою, не дозволяють йому самореалізуватися, гальмують його загальний та професійний розвиток. Зазначимо, що характеристики студента як суб'єкта навчального процесу, зокрема СНД, досліджувалися різними вченими [1-3]. На підставі їхніх та власних спостережень здійснимо порівняльний аналіз сьогоденних умов становлення особистості майбутнього юриста та тих, що дійсно забезпечуватимуть його розвиток у аспекті управління СНД студента.

По-перше, питаннями управління СНД майбутніх фахівців сьогодні фактично займається лише викладач. Роль керівників факультету та закладу обмежується затвердженням навчальних планів та програм, в яких відбито обсяг самостійної роботи. Таким чином, можна констатувати пасивне та, як наслідок, безвідповідальне ставлення адміністрації закладу до стану СНД студентів. Ця безвідповідальність посилюється відсутністю державних стандартів підготовки за напрямом та спеціальністю «Правознавство». Тому навчання юриста на сьогодні характеризується не тільки відсутністю адміністративного регулювання, а й змістовною хаотичністю. Отже, особистість майбутнього юриста не зазнає цілеспрямованого формування через відсутність цільових орієнтирів її становлення та відповідної роботи у ВНЗ. виправити цю ситуацію може зміна концепції функціонування закладу освіти. Зокрема, управління СНД студентів повинно здійснюватися на системному рівні. Очолювати відповідну систему має ректорат, який визначає зміст підготовки юриста та обов'язки представників системи, також до неї належатимуть деканат, який опікується переліком, змістом та станом викладання певних навчальних дисциплін, кафедра, яка розробляє ці курси та модулі самостійної роботи, та студент як суб'єкт самоуправління. Таким чином, отримуємо: 1) орієнтири навчання та, відповідно, формування особистості юриста; 2) зацікавленість у становленні особистості фахівця всіх учасників навчального процесу ВНЗ та впорядкованість їхньої взаємодії;

3) наявність взаємозв'язку студента з іншими суб'єктами системи, що дозволить враховувати його потреби в розвитку.

По-друге, нова якість відносин між суб'єктами системи та студентом утворюють його новий статус. Якщо сьогодні це виконавець, який має два обов'язки – отримати завдання та його виконати, то в нашому баченні – це рівноправний суб'єкт системи зі своєю концепцією роботи. Відповідно майбутнім юристом виконуються такі функції: мотиваційна (ідентифікація та прийняття потреб загального та професійного розвитку), конструктивна (визначення програми становлення власної особистості), організаційна (впорядкування та планування СНД), стимулювальна (впровадження засобів саморегуляції) та контрольна (здійснення самооцінки та самоаналізу). Зазначений статус студента вимагає побудови стосунків з ним не тільки у вертикальному, а й горизонтальному вимірах, тобто для викладача він стає не виконавцем, а партнером, що обумовлює й інше сприйняття педагогом своєї діяльності, набуття ним іншої якості відповідальності за результати роботи.

По-третє, на сьогодні ВНЗ не цікавиться станом сформованості в студентів умінь самостійної навчальної діяльності. Відповідно збільшується кількість майбутніх фахівців, які в ході навчання не читають навчальну літературу, не опрацьовують документи, не виконують письмових робіт тощо. Тільки на рівні системи управління СНД студентів можна розв'язати питання формування в них умінь самостійної роботи. Це можна зробити за допомогою спецкурсів (такий досвід є у певних ВНЗ), приділення спеціальної уваги цій роботі в ході викладання загальних навчальних дисциплін тощо. В результаті ми отримуємо особистість майбутнього юриста, здатного ставити перед собою та самостійно виконувати будь-які завдання професійної підготовки.

Таким чином, нами виокремлено три аспекти становлення особистості студента в системі нових відносин у сфері управління СНД майбутніх юристів. Саме нові відносини обумовлені впровадженням системи управління СНД, яка дозволяє реалізувати цілеспрямованість та впорядкованість формування особистості студента, відповідальність суб'єктів цього процесу, набуття студентом іншої якості навчальної діяльності та риси самостійності в контексті професійного розвитку.

Література:

1. *Головатий М.Ф.* Навчи себе сам: [Навч.-метод. розробка]. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: МАУП, 2005. – 132 с.
2. *Зубра А.С.* Культура умственного труда студента: пособие для студентов высших учебных заведений / А.С. Зубра. – Минск: Дикта, 2006. – 228 с.
3. *Солдатенко М.М.* Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності: Монографія / М.М. Солдатенко. – К.: Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2006. – 198 с.